

להתמודד עם אבדן
ופרדה ומהם מוצח

אמונה

האמונה כנצחיות הנשמה
נותנת כוח

בס"ד

מפתחז הלכ מתוך אמונה לפרשת "זיי שרה" / מירב מנני

מות שרה אימנו

הידעת?

"כל ימים שהייתה שרה קיימת היה ענן קשור על פתח אוהלה. כיוון שמתה פסק אותו ענן. כל ימים שהייתה שרה קיימת היו דלתות פתוחות לרווחה, וכיוון שמתה שרה פסקה אותה הרווחה. כל ימים שהייתה שרה קיימת הייתה ברכה משולחת בעיסה וכיוון שמתה שרה פסקה אותה הברכה. כל ימים שהייתה שרה קיימת היה נר דולק מלילי שבת ועד לילי שבת וכיוון שמתה פסק אותו הנר" (בראשית רבא)

"ותמת שרה בקרית ארבע הוא חרון בארץ כנען ויבא אברהם לספד לשרה ולביתה".

מצוות **הספד** נלמדה מאברהם אבינו, המספיד הראשון:

- מצווה גדולה להספיד את המת כראוי, וכמו שנאמר (בראשית כ"ג, ב') "ויבא אברהם לספד לשרה ולביתה".
- עניין ההספד הוא להרים את הקול ולעורר את הציבור לבכי.
- ההתעוררות לבכות על אדם כשר שנפטר מעוררת את הציבור לתשובה וגם מועילה להרבות את זכויות הנפטר, שעל ידי הספדו התעוררו לתשובה.
- כיוון שקשה לדייק באמירת השבחים, מוטב להוסיף בשבחים מאשר לגרוע, אבל אסור להגזים בשבחו של הנפטר בדברים שאין בו. (לקוח מתוך "פניני הלכה", הרב אליעזר מלמד)

1. הסבירו: מה כוללת המצווה?

2. לשם מה מספידים את הנפטר?

3. למה צריך לשים לב בשעה שמספידים? מדוע?

השלימו:

הספד המת נועד לעורר את הציבור _____ על הנפטר, לעשות חשבון נפש ולחזור

ב____, ובכך מתרבים _____. אולם צריך לחשוב היטב שכל מה שאומרים על

המת בהספד הוא _____ ולא לומר שבחים שאין בו. (תרמילון: אמת / זכויות / לבכות / תשובה)

בכי על המת

בניגוד להספד שצריך להיאמר מתוך מחשבה, הבכי הוא התפרצות רגשית שמבטאת את הכאב הגדול על האבדה. במובן זה הבכי קודם להספד. מיד עם היוודע השמועה הרעה, עוד טרם הספיק האדם לעכל את האסון שנחת עליו, כבר הרגש מתפרץ והוא מביע בבכי את כאבו. רק לאחר שמתאוששים מתחיל השכל להעריך את מעלותיו וזכויותיו של הנפטר, ואת הערכה הזו מביעים בהספד הנאמר לפני הציבור.

והנה בקבורתה של שרה אין אברהם נוהג כך, אלא מקדים את ההספד לבכי ככתוב: "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה", מדוע אברהם נהג כך? תשובה לכך תמצאו במקור הבא:

ועד שבא אברהם כבר נתקבצו אנשי העיר סביבות אוהלה, וכשהגיע אברהם הוכרח תיכף ומייד לסופדה משום כבוד הרבים (הנצי"ב).

להתמודד עם אבדן
ופרדה ומהם תוצאות

אמונה

האמונה בנצחיות הנשמה
נותנת כוח

השלימו: אברהם הקדים את המספד לבכי כי: _____

איזו תכונה ניתן ללמוד מאברהם אבינו בעקבות מעשיו אלו? היעזרו בקטע הבא:

אברהם אבינו, מיום שעמד על דעתו ולאורך כל מסלול חייו, הקדים את צרכי הכלל על ענייניו הפרטיים. כך היה כשהיה מוכן להיזרק לכבשן האש, לאבד את חייו ולא לבגוד באמונתו. וכך אחר כך כשהיה חולה, לא דאג לרפואתו אלא ישב כחום היום בפתח אוהלו וממתין לאורחים שיוכל להכניסם לביתו. לא רק אברהם, אלא גם שרה העדיפה את טובת הכלל על טובתה האישית. כך רואים אותה במפעל המשותף שלה עם אברהם לקרב רחוקים לאביהם שבשמים. כשאברהם רואה שהתאספו אנשים רבים סביב אוהלה של שרה הוא מבין שתחילה עליו למלא את שליחותו וללמד את בני המקום מה גדולה האבדה לציבור כולו שצדקת גדולה הלכה לעולמה.

מאברהם אבינו נלמד ל _____

כיצד היו עמי כנען נוהגים כשנפטר אדם?

נלמד זאת מתוך ציווי התורה בפרשת קדושים:

וְשָׂרֵט לְנֶפֶשׁ לֹא תִתְּנוּ בְּבָשָׂרְכֶם

רש"י: ושרט לנפש - כן דרכן של אמוריים להיות משרטין בשרם כשמת להם מת:

מדוע נהגו כך?

בני כנען סברו שכשאדם מת לא נשאר ממנו דבר. הם לא הצליחו להתגבר על צערם שרטו והכו את עצמם.

בפעם הראשונה בחייהם למדים בני חת מאברהם אבינו כיצד מתמודדים עם המוות: כואבים בוכים ומספידים ומאמינים ש:

" מה שמת הוא הגוף ואילו הנפש היא קיימת נצחית" (רבנו בחיי)

האדם מורכב משני חלקים, גוף ונשמה.

בעת המיתה עוזבת הנשמה את הגוף ועוברת לעולמות עליונים.

המוות אינו הסוף אלא התחלה של עולם אחר.

להתמודד עם אבדן
ופרדה ומהם מוצף

אמונה

האמונה כנצחיות הנשמה
נותנת כוח

אנו הבנים של ה' מאמינים שהחיים כאן בעולם הם מסע שבו נדרש מאיתנו להיות טובים, לשמוע בקול ה' ולהשפיע בעולם, וכשתפקידנו כאן מסתיים נשמתנו חוזרת לבורא. התורה מצווה עלינו לבכות, להספיד ולהתאבל על אדם שנפטר, אך גם להמשיך קדימה מתוך אמונה בדרכי ההשגחה ובהנהגת ה' את העולם ואת בראיו. פרשתנו מסתיימת במות אברהם אבינו: "ויגוע וימת אברהם בשיבה טובה זקן ושבוע ויאסף אל עמיו". אולם המורשת הרוחנית העצומה שהעביר לנו והזכויות הגדולות שנתן לנו חיים וקיימים לנצח.

האמונה בתחיית המתים

בכל יום אתם אומרים בתפילת שמונה עשרה: "מחיה מתים ברחמים רבים... מלך ממית ומחיה..." ובי"ג עיקרים: "אני מאמין באמונה שלמה. שתהיה תחיית המתים בעת שייעלה רצון מאת הבורא יתברך שמו ויתעלה זכרו לעד ולנצח נצחים:

דבר תורה לשבת פרשת "חיי שרה":

בתחילת הפרשה נפרדים אנו משרה אימנו. אברהם אבינו סופד לשרה כפי שכתוב: "ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה". ממנו למדים על מצוות הספד המת. מטרת ההספד לעורר את הציבור לבכי על האבדה, ללמד זכויות על הנפטר ובכך לעורר את הקהל לתשובה. ההספד נאמר מתוך מחשבה וצריך להיות אמיתי, לעומת הבכי שנובע מהתפרצות רגשית שבאה מתוך הכאב. לכן באופן טבעי הבכי קודם להספד. מדוע אם כן הפך אברהם את סדר הדברים? מסביר הנצי"ב שבשעה שבא אברהם התקבצו סביב אוהלה של שרה קהל גדול. אברהם ביקש לכבד את הציבור ולנצל את ההזדמנות להספיד את שרה ברבים. מיום שעמד על דעתו ולאורך כל מסלול חייו, הקדימו אברהם אבינו ושרה אמנו את צרכי הכלל על ענייניהם הפרטיים, והיו מקרבים רחוקים לאביהם שבשמים. כשאברהם רואה שהתאספו אנשים רבים סביב אוהלה של שרה הוא מבין שתחילה עליו למלא את שליחותו וללמד את בני המקום מה גדולה האבדה לציבור כולו שצדקת גדולה הלכה לעולמה. בניגוד לדרכו של אברהם היו עמי כנען שורטים את בשרם ומתגודדים בשעה שמת להם אדם. אברהם מלמד את האנושות שמי שמת הוא הגוף ואילו הנפש נצחית. בסוף הפרשה נפטר אברהם אבינו אולם המורשת הרוחנית העצומה שהעביר לנו והזכויות הגדולות שקבלנו ממנו חיים וקיימים לנצח.

להתמודד עם אבדן
ופרדה ומהם מוצח

אמונה

האמונה כנצחיות הנשמה
נותנת כוח

חידות וחידודים / הרב הראל זילברנגל, רב בית ספר "מורשת מנחם" גבעת שמואל

מצווה בפרשה – צניעות

פרשת "חיי שרה" מלמדת על סגנון רגיש ביותר לצניעות. לא רק בלבוש, אלא בהתנהגות. כשרבקה מגלה גבר בסביבתה היא יורדת במהירות מרכיבתה על הגמל. וכשהיא שומעת מהעבד שזהו יצחק, בעלה לעתיד, היא אף מכסה את פניה... צניעות זה לא בשביל מישהו אחר, זה עבור עצמי. אני מכבד את עצמי ולכן מתנהג ומתלבש בהתאם. כמו שלא נראה את ראש הממשלה יושב בכנסת עם מכנסיים קצרים וגופייה, אפילו בקיץ. כי הוא אדם מכובד במעמד מכובד. גם אנו – נלך בדרכי אבותינו ונכבד את עצמנו.

מידה בפרשה – אהבת הארץ

"חן מקום על יושביו" אומרים חז"ל (סוטה, מ"ז ע"א). טבעי שאדם יאהב את מקום הולדתו ואף את מקום מגוריו. פרשת "חיי שרה" מלמדת אותנו עד כמה אהב אברהם אבינו את ארץ ישראל. הוא יכול היה לקבל חנם חלקת קבורה לאשתו שרה, אך בחר לקנות "בכסף מלא" את מערת הקבורה, הלא היא מערת המכפלה, מרוב אהבתו לארץ ישראל. וכך אומר המדרש (בראשית רבה ע"ט, ז'): "ויקן את חלקת השדה אשר נטה שם אהלו... במאה קשיטה, אמר רב יודן בר סימון: זה אחד משלשה מקומות שאין אומות העולם יכולין להונות את ישראל לומר גזולים הן בידכם ואלו הן: מערת המכפלה, ובית המקדש, וקבורתו של יוסף". שלושה מקומות שנקנו באהבה.

מה חסר? השלימו מילים במקומות החסרים.

- " ותמות שרה ב _____ היא _____ בארץ כנען" (כ"ג, ב').
- " וישקול אברהם לעפרון את הכסף _____" (כ"ג, ט"ז).
- " והנה _____ יוצאת וכדה על שקמה" (כ"ד, ט"ו)
- " ויקח את רבקה ותהי לו _____ וינחם יצחק אחרי אמו" (כ"ד, ס"ז)

בלשון הפרשה – כתבו את המשפטים הבאים בלשון הפרשה

א. הסימן שלי (אליעזר) לאישה שמתאימה ליצחק – אישה שאבקש ממנה לשתות והיא תציע לי להשקות גם את הגמלים (כ"ד, י"ד)

ב. רבקה ממהרת להשקות את אליעזר ואת גמליו (כ"ד, י"ח-י"ט)

להתמודד עם אבדן
ופרדה ומהם תוצאות

אמונה

האמונה כנצחיות הנשמה
נותנת כוח

ג. משפחתה של רבקה נפרדת ממנה ומברכת אותה (כ"ד, ס')

שאלות אתגר מתוך הפרשה:

- התורה כותבת שאורך חייה של שרה היה 127 שנים. היכן עוד מוזכר בתנ"ך המספר 127?
- מהן שתי הערים העתיקות בארץ שבשמן יש מספר?
- היכן מוזכר בפרשתנו המספר 10? (3 תשובות)
- התורה מספרת שאליעזר מצא אישה ליצחק ליד הבאר. מי עוד בתורה מוצא את אשתו לעתיד ליד הבאר? (2 תשובות)

מה הקשר?

מתחו קו בין שתי מילים
הקשורות אחת לשנייה

קרית	נהרים
יצחק	מאות
ארם	המכפלה
ארבע	ארבע
מערת	וישמעאל

מה נכון? כתבו נכון או לא נכון לגבי המשפטים הבאים:

- שרה נפטרה בגיל 172 – נכון / לא נכון
- אברהם קורא לעצמו "גר ותושב" - נכון / לא נכון
- אברהם קונה את מערת המכפלה ב- 400 שקלי זהב – נכון / לא נכון
- אליעזר הכיר את רבקה לפני שיצחק ואברהם הכירו אותה - נכון / לא נכון
- לבן הוא אח של רבקה ובתואל הוא אבא שלה - נכון / לא נכון
- רבקה רואה את יצחק ונופלת מהחמור - נכון / לא נכון

תשובות לשאלות אתגר מתוך הפרשה:

- במגילת אסתר א', א' כתוב שאחשוורוש מלך על 127 מדינות.
- בשמותיהן של קריית ארבע (כ"ג, ב') ובאר שבע (כ"ב, י"ט) מופיע מספר.
- אליעזר לוקח 10 גמלים למסעו (כ"ד, י'). אליעזר נותן לרבקה שני צמידים במשקל 10 שקל זהב האחד (כ"ד, כ"ב). משפחתה של רבקה רוצה שהיא תישאר בביתם לפחות 10 חודשים לפני שתינשא ליצחק (כ"ד, נ"ה).
- יעקב פוגש את רחל ליד הבאר (בראשית כ"ט, ט"ו-י'). משה פוגש את בנות יתרו ליד הבאר ומאוחר יותר נושא את אחת הבנות – ציפורה (שמות ב' ט"ו-י"ז).